

HAL
open science

Ανάλυση της χρήσης λεξικών δανείων στην ελληνική γλώσσα: Μια εμπειρική μελέτη στις ψευδόφιλες μονάδες

Varvara Pyromali

► To cite this version:

Varvara Pyromali. Ανάλυση της χρήσης λεξικών δανείων στην ελληνική γλώσσα: Μια εμπειρική μελέτη στις ψευδόφιλες μονάδες. 1st International Conference "Language in a changing world", University of Athens, Dec 2005, Athènes, Greece. pp.461-467. <hal-03247522>

HAL Id: hal-03247522

<https://univ-montpellier3-paul-valery.hal.science/hal-03247522>

Submitted on 3 Jun 2021

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire HAL, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΛΕΞΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ: ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΙΣ ΨΕΥΔΟΦΙΛΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Βαρβάρα Δ. Πυρομάλη¹

1. Γλωσσικός δανεισμός

Οι γλώσσες και οι διάλεκτοι δεν υπάρχουν στο κενό, καθώς οι ομιλητές τους έρχονται σε επαφή με άλλες γλώσσες ή διαλέκτους (Hock & Joseph, 1996: 253). Η αμοιβαία επιρροή ανάμεσα σε δύο γλώσσες αποτελεί γεγονός αναπόφευκτο (Contossoroulos 1978: 9). Σύνηθες αποτέλεσμα της γλωσσικής επαφής είναι ο δανεισμός στοιχείων από τη μία στην άλλη. Γλωσσικός δανεισμός για τον Bloomfield (1970: 420), όπως αναφέρει η Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (1994: 17), είναι η υιοθέτηση από μία γλώσσα χαρακτηριστικών που διαφέρουν από τα χαρακτηριστικά της συνηθισμένης παράδοσης της γλώσσας που δανείζεται. Δανεισμός σύμφωνα με το Haugen (1950: 211-212) είναι η διαδικασία της εσκεμμένης αναπαραγωγής σε μια γλώσσα των προτύπων που έχουν νωρίτερα βρεθεί σε κάποια άλλη γλώσσα.

Το φαινόμενο του δανεισμού ενδέχεται να αφορά τη φωνολογία, τη μορφολογία, τη σύνταξη ή το λεξιλόγιο. Για το Weinreich (Ματθαιουδάκη, 1998: 12) ο τομέας που κατ'εξοχήν προσφέρεται για δανεισμό είναι το λεξιλογικό σύστημα μιας γλώσσας. Μελετώντας το γλωσσικό φαινόμενο του δανεισμού, διακρίνουμε πολλούς διαφορετικούς τύπους: τα λεξιλογικά δάνεια, τα σημασιολογικά δάνεια, τα μεταφραστικά δάνεια, τα αντιδάνεια, τους διεθνισμούς, τα υβρίδια, τα ψευδοδάνεια, τις ψευδόφιλες μονάδες. Στην παρούσα έρευνα ασχοληθήκαμε μόνο με λεξιλογικά δάνεια που αποτελούν ψευδόφιλες μονάδες.

Το κυρίαρχο κίνητρο που οδηγεί σε δανεισμό είναι η επικοινωνιακή ανάγκη. Τα δάνεια που γίνονται από τέτοια ανάγκη αφορούν κυρίως νέες πληροφορίες, τεχνολογίες, ξένα αντικείμενα, φαινόμενα. Το δεύτερο κίνητρο που οδηγεί σε δανεισμό (McMahon, 1994: 201-202), είναι κοινωνικό και αφορά την έννοια του γοήτρου (prestige).

2. Ψευδόφιλες μονάδες

Όλες οι δάνειες λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνά είναι ψευδόφιλες μονάδες από τα Αγγλικά στα Ελληνικά και αποτελούν λήμματα του Λεξικού Ψευδόφιλων Μονάδων, προϊόντος του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Θεωρία της Λεξικογραφίας και Εφαρμογές» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ψευδόφιλες Μονάδες ονομάζουμε τις λέξεις που παρουσιάζουν φωνητικές ή μορφολογικές ομοιότητες, αλλά σημασιολογική απόκλιση ανάμεσα στις δύο γλώσσες.

Οι ψευδόφιλες μονάδες προκύπτουν από διαγλωσσικά συγγενείς λέξεις, από δάνειες λέξεις ή κατά τύχη. Συγγενείς λέξεις (cognates) σύμφωνα με τη Ματθαιουδάκη (1998: 5) λέγονται οι λέξεις που είναι απόγονοι του ίδιου προγόνου, έχουν παρόμοια φωνητική μορφή και παρεμφερές νόημα και, συχνά, με το πέρασμα του χρόνου το νόημά τους αλλάζει μερικώς ή ολικώς και γίνεται ιδιαίτερα δύσκολο να αναγνωρίσει κανείς την κοινή τους καταγωγή. Οι συγγενείς λέξεις (cognates), σύμφωνα με την Carroll (1992: 94) φαίνεται να διευκολύνουν τη μάθηση. Ωστόσο, οι λεγόμενες ψευδείς συγγενείς λέξεις (false cognates) ή

¹ Φορέας απασχόλησης: ιδιωτική εκπαίδευση

ψευδόφιλες μονάδες (*false friends*) προκαλούν λανθασμένη παραγωγή λόγου και μπορεί να οδηγήσουν σε λανθασμένη ερμηνεία του νοήματος.

Οι Dominguez & Nerlich (2002) μας δίνουν δύο βασικούς ορισμούς για τις λεξικές μονάδες που παρουσιάζουν ομοιότητες ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες γλώσσες. Οι *τυχαίες ψευδόφιλες μονάδες* (*chance false friends*) μοιράζονται την ίδια μορφή, αλλά έχουν διαφορετική ετυμολογία και διαφορετικές σημασίες σε διαφορετικές γλώσσες. Οι *σημασιολογικές ψευδόφιλες μονάδες* (*semantic false friends*), αντίθετα, έχουν την ίδια ετυμολογική καταγωγή, οι σημασίες τους διαφέρουν σε διαφορετικές γλώσσες, αλλά εντοπίζουμε σημασιολογικές σχέσεις μεταξύ τους.

3. Μεθοδολογικό πλαίσιο εμπειρικής μελέτης

3.1 Περιεχόμενο ερωτηματολογίων

Η μελέτη και τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται σε ερωτηματολόγιο που δόθηκε σε 192 φυσικούς ομιλητές της Ελληνικής, κατοίκους δήμων Αττικής. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε δύο εξίσου σημαντικά μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από 30 παραδειγματικές προτάσεις και έχει σκοπό τη μελέτη της ορθότητας χρήσης των δάνειων λέξεων. Σε όλες τις προτάσεις ο ερωτώμενος καλείται να συμπληρώσει τα κενά με μία από τις τρεις δυνατές λεκτικές επιλογές που του δίνονται με μορφή απαντήσεων πολλαπλής επιλογής α, β, γ. Η μία επιλογή είναι η πιο σωστή εννοιολογικά και υφολογικά, η άλλη είναι λιγότερο αποδεκτή και η τρίτη είναι η λιγότερο σχετική ή λανθασμένη απάντηση. Η πιο σωστή επιλογή δεν είναι πάντα η ψευδόφιλη λεξική μονάδα που εξετάζουμε.

Το δεύτερο τμήμα αποτελείται, κατ' αναλογία προς το πρώτο μέρος, από 30 προτάσεις, και σκοπό έχει να διερευνήσει τη συχνότητα χρήσης των δάνειων λέξεων. Ο ερωτώμενος σ' αυτό το μέρος καλείται να συμπληρώσει τα κενά επιλέγοντας ανάμεσα σε δύο συνώνυμες ή σχεδόν συνώνυμες λέξεις. Η μία από τις δύο είναι ελληνικής προέλευσης και η άλλη είναι δάνεια. Στις τελευταίες 5 ερωτήσεις και των δύο τμημάτων υπάρχουν επιπρόσθετα δύο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, όπου καλείται ο ερωτούμενος να απαντήσει στην ερώτηση αν δυσκολεύτηκε στην επιλογή που έκανε και γιατί έκανε τη συγκεκριμένη επιλογή.

Ετέθησαν επίσης ορισμένα δημογραφικά στοιχεία ως μεταβλητές ελέγχου: το φύλο, η ηλικία, η μόρφωση, η ιδιότητα, η μητρική γλώσσα, η γνώση και το επίπεδο γνώσης της Αγγλικής. Επιπλέον ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να πουν τη γνώμη τους για την αγγλική γλώσσα αναφορικά με το βαθμό ευκολίας, το βαθμό χρηστικότητας και το βαθμό ενδιαφέροντος, επιλέγοντας ανάμεσα σε 5 δυνατότητες απάντησης για την καθεμία περίπτωση. Τέλος, ζητήσαμε από τους ερωτηθέντες να δηλώσουν τη στάση τους απέναντι στη χρήση ξένων λέξεων στο λόγο τους και εάν έχουν επαφή με κάποια αγγλόφωνη χώρα ή με ανθρώπους που έχουν την αγγλική ως μητρική γλώσσα.

3.2 Κριτήρια Επιλογής Λέξεων

Η παρούσα έρευνα ασχολείται μόνο με ψευδόφιλες μονάδες του Λεξικού Ψευδόφιλων Μονάδων που αποτελούν δάνεια της Ελληνικής από την Αγγλική. Καθότι ο όγκος τους είναι ιδιαίτερα μεγάλος, κατέστη αναγκαία η επιλογή αντιπροσωπευτικών λεκτικών μονάδων οι οποίες κατηγοριοποιήθηκαν θεματικά και αποτέλεσαν σημείο αναφοράς για τη μελέτη της ορθότητας αλλά και της συχνότητας χρήσης του συνόλου των λεξικών δανείων του λεξικού.

Τα παραδείγματα λεξικών δανείων που χρησιμοποιήθηκαν πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Πρώτα απ' όλα ανήκουν στη γραμματική κατηγορία των ουσιαστικών. Επιπλέον, ανήκουν στις πιο αντιπροσωπευτικές θεματικές κατηγορίες του λεξικού. Τέλος, σημα-

ντικό ρόλο στην επιλογή τους είχε η προσαρμοστικότητα τους σε σαφείς και ευκολονόητες παραδειγματικές προτάσεις καθώς και η ύπαρξη αντίστοιχων ελληνικών συνώνυμων ή σχεδόν συνώνυμων λέξεων με αυτά.

3.3 Τμηματοποίηση

Επειδή η πραγμάτευση με κάθε μια λέξη χωριστά δεν μας δίνει τη δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων γενικότερης επιρροής, θεωρήσαμε σκόπιμο να ομαδοποιήσουμε τις επιλεχθείσες δάνειες λέξεις. Η κατηγοριοποίηση τους έγινε με βάση τη χρήση τους στις παραδειγματικές προτάσεις του δοθέντος ερωτηματολογίου. Κατά αυτόν τον τρόπο, συμβαίνει κάποιες λέξεις να συναντώνται σε δύο διαφορετικές κατηγορίες, επειδή χρησιμοποιήθηκαν σε διαφορετικά περιεχόμενα με διαφορετική δηλωτική σημασία.

Παραθέτουμε αναλυτικά τις διακριτές θεματικές περιοχές και τον κατάλογο των λεξικών μονάδων που κατηγοριοποιήσαμε.

- (1) MME & Διαφήμιση: σπόνσορας, σλόγκαν, σάνταρ, ίματζ, τρικ, ελίτ, ατζέντα, ντιμπέιτ, ατζέντης.
- (2) Τεχνολογία: κομφόρ, αξεσουάρ, ιμιτασιόν, μοντέλο, ζουμ, γκάζι, φαξ, σέρβις.
- (3) Άνθρωποι: κόμπλεξ, κομπλιμέντο, σοκ, στρες, γκρουπ, ταμπεραμέντο, τιμ, ραντεβού.
- (4) Μεταφορές: τρέιλερ, τρένο, πούλμαν, γκάζι, μπαγκάζια, μανούβρα, γκαράζ.
- (5) Αισθητική & Ψυχαγωγία: μπουκέτο, μπιζού, στιλ, φιλμ, σόου, πάρτι, χόμπι.
- (6) Αθλητισμός: σκορ, γκολ, μπάσκετ, μποξ, σουτ, άουτ, μίτινγκ.
- (7) Επιχειρήσεις: ιντερβιού, μανάτζμεντ, σεζόν, ραντεβού, μπίζνες.

4. Αποτελέσματα

4.1 Περιγραφικές στατιστικές μεταβλητών ελέγχου

Το δείγμα της μελέτης αποτελείται από γυναίκες σε ποσοστό 60% και από άντρες σε ποσοστό 40%. Αναφορικά με την ηλικία των αποκρινόμενων, το 46% ήταν κάτω των είκοσι ετών, το 28% μεταξύ είκοσι και τριάντα ετών, το 11% μεταξύ τριάντα και σαράντα, ενώ το υπόλοιπο 15% ήταν άνω των σαράντα ετών. Σε σχέση με την μόρφωση των ερωτώμενων, το 32% έχει ολοκληρώσει τις σπουδές του σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ενώ το 14% κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο επιπέδου Master. Κατά την παρούσα φάση, ένα 24% των ερωτώμενων δηλώνει μαθητής Γυμνασίου, ένα 22% μαθητής Λυκείου, ένα 10% φοιτητής, ενώ το υπόλοιπο 44% είναι εργαζόμενοι. Η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (95%) έχει ως μητρική γλώσσα την ελληνική. Επίσης, η πλειοψηφία του δείγματος (96%) δήλωσε ότι γνωρίζει την αγγλική γλώσσα (από μέτρια έως άριστα σε 5-σκαλη κλίμακα τύπου Likert).

Καθότι, η Αγγλική είναι η κύρια γλώσσα των επιλεχθέντων δανείων, εξετάστηκε κατά πόσο οι ερωτώμενοι βρίσκουν τη γλώσσα δύσκολη, χρηστική και ενδιαφέρουσα. Έτσι, στην κατηγορία για την ευκολία χρήσης, βλέπουμε το 41% να χαρακτηρίζει τη γλώσσα μέτριας δυσκολίας, το 35% εύκολη, το 18% πολύ εύκολη, ενώ ακολουθούν οι υπόλοιπες διαβαθμίσεις. Αναφορικά με τη χρηστικότητα, η πλειοψηφία των απαντήσεων συσσωρεύεται στις πρώτες δύο επιλογές (ιδιαίτερα εύχρηστη και εύχρηστη) με ποσοστά 46% και 37% αντίστοιχα. Τέλος, στη σημείωση του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η γλώσσα, οι κύριες επιλογές είναι ευχάριστη και αδιάφορη με αντίστοιχα ποσοστά 37% και 36%.

Οι ερωτώμενοι δήλωσαν ότι αποφεύγουν τη χρήση ξένων λέξεων στο λόγο τους σε ποσοστό 43%, ότι προτιμούν σε ποσοστό 42%, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό στάθηκε ουδέτερο ως προς την ερώτηση αυτή. Τέλος, το 63% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν έχει επαφές με αγγλόφωνους ανθρώπους στο εξωτερικό, σε αντίθεση με το υπόλοιπο 37%.

Στις ερωτήσεις για τον έλεγχο της δυσκολίας ως προς την επιλογή τους, οι αποκρινόμενοι απάντησαν σε μέσο ποσοστό 83% στο πρώτο μέρος και 90% στο δεύτερο μέρος ότι δε δυσκολεύτηκαν στην επιλογή τους. Αναφορικά με την αιτιολόγηση της επιλογής τους στο πρώτο μέρος της μελέτης, το 25% δήλωσαν ότι η συγκεκριμένη επιλογή έχει καθιερωθεί ως προς τη χρήση της, το 45% ότι τους ταιριάζει προσωπικά, το 22% ότι το επέλεξε εξ απόπου και ένα 6% δήλωσε ξεκάθαρη προτίμηση γλώσσας. Το υπόλοιπο ποσοστό αφορούσε άλλου είδους αιτιολογήσεις. Στο δεύτερο μέρος της μελέτης, τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 26% λόγω καθιέρωσης της επιλογής, 47% λόγω προσωπικής επιλογής, 18% λόγω προτίμησης γλώσσας, 8% εξ απόπου και 1% για κάποιο άλλο λόγο.

4.2 Περιγραφικές στατιστικές κύριων μεταβλητών

Στις περισσότερες ερωτήσεις του πρώτου μέρους της έρευνας το μεγαλύτερο μέρος των αποκρινόμενων απάντησε με τη σωστότερη επιλογή. Αντίθετα, στο δεύτερο μέρος της έρευνας παρατηρούμε ότι μάλλον μοιράζονται οι απαντήσεις μεταξύ της αγγλικής και της ελληνικής επιλογής. Μεγαλύτερη ορθότητα χρήσης των λέξεων παρατηρείται στις λέξεις των λεξιλογικών πεδίων 'Άνθρωπος' και 'Αισθητική & Ψυχαγωγία'. Λιγότερο σωστές επιλογές παρατηρούνται στον 'Αθλητισμό', την 'Τεχνολογία' και τα 'ΜΜΕ & Διαφήμιση', ενώ περισσότερες λανθασμένες επιλογές παρατηρούνται στις 'Επιχειρήσεις' και στις 'Μεταφορές'.

Όσον αφορά στο δεύτερο τμήμα του ερωτηματολογίου, παρατηρούμε ότι οι επιλογές καλύπτουν όλο το φάσμα των απαντήσεων. Αναφορικά με τις επιμέρους κατηγορίες, παρατηρούμε ότι επιλογές πιο κοντά στην ελληνική γλώσσα παρατηρούνται στην κατηγορία 'Αισθητική & Ψυχαγωγία', ακολουθούμενη από τις 'Επιχειρήσεις' και την 'Τεχνολογία'. Πιο κοντά στην απουσία συγκεκριμένης τάσης τείνουν τα 'ΜΜΕ & Διαφήμιση', οι 'Μεταφορές', οι 'Άνθρωποι' και ο 'Αθλητισμός', με τις δύο τελευταίες κατηγορίες να παρουσιάζουν ελαφρά τάση προς τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.

4.3 Έλεγχος υποθέσεων

Το πιο σημαντικό κομμάτι της ανάλυσής μας αποτελείται από διαστρωματικές συγκρίσεις στην επιλογή των λέξεων από τους ερωτώμενους.

4.3.1. Έλεγχος ως προς το φύλο

Αναφορικά με τη σημασία του φύλου του ερωτώμενου στην επιλογή απαντήσεων, σημειώνουμε ότι οι άντρες τείνουν να απαντούν πιο σωστά από τις γυναίκες, ως προς τη χρήση των δάνειων λέξεων. Στις επιμέρους κατηγορίες, αντίστοιχη τάση διακρίνεται στην 'Τεχνολογία', στις 'Μεταφορές' και τον 'Αθλητισμό'. Για το δεύτερο τμήμα της μελέτης συμπεραίνουμε ότι το φύλο δεν διαδραματίζει κάποιο ρόλο στην προτίμηση της ελληνικής ή της αγγλικής λέξης.

4.3.2. Έλεγχος ως προς την ηλικία

Στη συνέχεια, εξετάστηκε ο ρόλος του παράγοντα ηλικία στη χρήση των δάνειων λέξεων. Αναφορικά με το πρώτο τμήμα, που αφορά την ορθότητα χρήσης, διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλες τις κατηγορίες εκτός από την 'Αισθητική'. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι το καλύτερο μέσο αποκρίσεων κατέχουν οι ηλικίες των 21-30 και των 41 και άνω. Ακολουθούν οι ηλικίες των 31-40 και κάτω των 20. Αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν και στην ανάλυση των επιμέρους κατηγοριών, απ' όπου προκύπτει ότι γενικά η ηλικία 21-30 παρουσιάζει τις πιο ορθές απαντήσεις, ενώ η ηλικία κάτω των 20

παρουσιάζει τις πιο λανθασμένες απαντήσεις. Πιο κοντά στους 21-30 εμφανίζονται οι άνω των 40, ενώ οι 31-40 πλησιάζουν πιο πολύ τους κάτω των 20.

Όσον αφορά την επιλογή χρήσης ελληνικών ή αγγλικών λέξεων, στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν στις κατηγορίες 'Άνθρωποι', 'Αισθητική & Ψυχαγωγία' και 'Επιχειρήσεις'. Στην κατηγορία 'Άνθρωποι', η ηλικία 31-40 δείχνει να προτιμά την ελληνική γλώσσα έναντι των 21-30 και των κάτω των 20. Στην κατηγορία 'Αισθητική & Ψυχαγωγία' οι κάτω των 20 δείχνουν σαφή προτίμηση στην αγγλική γλώσσα έναντι όλων των άλλων κατηγοριών, ενώ κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με την κατηγορία 'Επιχειρήσεις'. Είναι μάλλον προφανές ότι η ηλικία κάτω από τα 20 δείχνει μια ελαφρά προτίμηση προς την αγγλική σε αντίθεση με τις μεγαλύτερες ηλικίες. Αντίθετα με ότι θα περιμέναμε ίσως, δεν αποδείχθηκε μεγαλύτερη χρήση της Ελληνικής στην ηλικία άνω των 40.

4.3.3. Έλεγχος ως προς την ιδιότητα

Επόμενο σημείο αναφοράς για τη μελέτη αποτελεί η ιδιότητα των ερωτώμενων. Όσον αφορά στην ορθότητα χρήσης, στο σύνολο των ερωτήσεων, διαφαίνεται ότι οι φοιτητές και οι εργαζόμενοι απαντούν ορθότερα από τους μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου. Αντίστοιχη τάση διαφαίνεται στην πληθώρα των υποκατηγοριών, όπως στην 'Τεχνολογία' και τις 'Επιχειρήσεις'. Η τάση αυτή διαφοροποιείται στα 'ΜΜΕ', την 'Αισθητική' και τον 'Αθλητισμό', όπου οι φοιτητές υπερτερούν έναντι όλων των άλλων, με δεύτερους τους εργαζόμενους, ενώ το αντίστροφο συμβαίνει με τις 'Μεταφορές' (πρώτοι οι εργαζόμενοι και δεύτεροι οι φοιτητές). Στις υπόλοιπες κατηγορίες δε διαπιστώθηκε κάποια τάση ικανή να γενικευθεί και για το σύνολο του πληθυσμού.

Στην αντίστοιχη μελέτη για τη χρήση ή μη δάνειων λέξεων εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις κατηγορίες 'Άνθρωποι', 'Αισθητική & Ψυχαγωγία' και 'Επιχειρήσεις'. Στις τρεις αυτές κατηγορίες, οι εργαζόμενοι δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση στην Ελληνική γλώσσα απ' ό,τι οι μαθητές Γυμνασίου, κάτι που έρχεται σε συμφωνία προηγούμενη διαπίστωση περί αυξημένης χρήσης δάνειων λέξεων από άτομα ηλικίας κάτω των 20 ετών. Η μόνη άλλη διαπίστωση που μπορεί να αναχθεί στον πληθυσμό είναι ότι στην κατηγορία 'Άνθρωποι' και οι μαθητές Λυκείου χρησιμοποιούν περισσότερο την Ελληνική από τους μαθητές Γυμνασίου.

4.3.4. Έλεγχος ως προς τη σχέση με την αγγλική γλώσσα

Στη συνέχεια εξετάστηκαν τυχόν διαφορές που έχουν να κάνουν με το επίπεδο γνώσης ξένων γλωσσών. Όσοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν άριστα την αγγλική γλώσσα απαντούν ορθότερα από όλες τις υπόλοιπες ομάδες ατόμων. Στις επιμέρους κατηγορίες επιβεβαιώθηκε η υπεροχή της συγκεκριμένης ομάδας ατόμων έναντι των υπολοίπων. Στο δεύτερο σκέλος της μελέτης μας δε διαπιστώθηκαν διαφορές αναφορικά με το επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας ικανές να αναχθούν στον πληθυσμό.

Στη συνέχεια εξετάστηκε κατά πόσο η συχνότητα ή η ορθότητα χρήσης των δάνειων λέξεων επηρεάζεται από την άποψη που έχουν οι ερωτώμενοι για τη χρήση της αγγλικής γλώσσας (ευκολία, ευχρηστία, ενδιαφέρον γλώσσας). Ο αντιλαμβανόμενος βαθμός ευκολίας στη χρήση της γλώσσας δεν έδειξε να επηρεάζει ούτε την ορθότητα ούτε τη συχνότητα χρήσης δάνειων λέξεων. Ο βαθμός ευχρηστίας της αγγλικής γλώσσας δεν έδειξε να επηρεάζει τη συχνότητα χρήσης εν αντιθέσει με την ορθότητα χρήσης. Ως προς την ορθότητα χρήσης, διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στο σύνολο των ερωτήσεων και στην κατηγορία 'Αισθητική & Ψυχαγωγία'. Όσοι βρίσκουν την αγγλική γλώσσα ιδιαίτερα δύσκολη τείνουν να χρησιμοποιούν λιγότερο ορθά τις δάνειες λέξεις από τις υπόλοιπες κατηγορίες. Ως προς το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η γλώσσα, διαπιστώθηκε ότι εκείνοι που τη χαρακτηρίζουν ως αδιάφορη τείνουν να απαντούν ορθότερα και από εκείνους που τη βρίσκουν (πολύ)

ευχάριστη και από εκείνους που τη βρίσκουν (πολύ) δυσάρεστη. Στην κατηγορία 'Αισθητική & Ψυχαγωγία', καταδεικνύεται ότι όσοι βρίσκουν τη γλώσσα δυσάρεστη ή πολύ δυσάρεστη απαντούν με λιγότερη ορθότητα από τους ουδέτερα ή θετικά κείμενους προς την αγγλική γλώσσα. Ως προς τη συχνότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας διαπιστώνεται στις κατηγορίες 'Αισθητική & Ψυχαγωγία' και 'Επιχειρήσεις' ότι υπάρχει θετική τάση για χρησιμοποίησή της από όσους τη χαρακτηρίζουν πολύ ευχάριστη.

4.3.5. Έλεγχος ως προς την τάση χρήσης δάνειων λέξεων

Ως προς την ορθότητα χρήσης των δάνειων λέξεων, δε διαπιστώθηκε καμία σημαντική διαφορά ανάμεσα σε εκείνους που δηλώνουν ότι αποφεύγουν, προτιμάνε ή είναι ουδέτεροι ως προς τη χρήση αγγλικών λέξεων. Αντίθετα, η συχνότητα χρήσης της Αγγλικής σχετίζεται με την προτίμηση ή αποφυγή της χρήσης της γλώσσας.

4.3.6. Έλεγχος ως προς τις επαφές με αγγλόφωνους ομιλητές

Τέλος, η τήρηση επαφών των ερωτώμενων με άτομα στο εξωτερικό δεν επηρεάζει ούτε τη συχνότητα, ούτε την ορθότητα χρήσης των δάνειων λέξεων.

5. Προεκτάσεις

Η συγκεκριμένη έρευνα αποτελεί μία πρώτη προσέγγιση στο ζήτημα της ορθότητας και της συχνότητας χρήσης των δάνειων λέξεων. Υπό αυτό το πρίσμα, υπάρχουν αρκετά ζητήματα τα οποία κρίνουμε σημαντικό να μελετηθούν στο μέλλον. Θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό να μελετηθεί η χρήση και η ορθότητα χρήσης των δάνειων λέξεων στις διάφορες κοινωνικές τάξεις, στους διάφορους επαγγελματικούς κλάδους και σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας. Θα μπορούσε επίσης σε μελλοντική έρευνα να μελετηθεί η χρήση των δάνειων λέξεων ανάλογα με το επίπεδο λόγου, καθώς επίσης στον προφορικό λόγο. Αξίζει, επίσης, να μελετηθεί διεξοδικότερα η στάση των ομιλητών απέναντι στις δάνειες λέξεις και κατά πόσο αυτή τους επηρεάζει στο να τις χρησιμοποιούν σωστά ή λανθασμένα.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1994). *Νεολογικός δανεισμός της Νεοελληνικής: Άμεσα δάνεια από την Γαλλική και Αγγλοαμερικανική μορφολογική ανάλυση*. Θεσσαλονίκη.
- Bloomfield, L. (1970). *Le Language*, Paris: Payot. [Το πρωτότυπο: (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston].
- Carroll, S.E. (1992). On cognates. In *Second Language Research* 8 (2): 93 – 119.
- Contossopoulos, N. (1978). *L'influence du français sur le grec, Emprunts lexicaux et calques phraséologiques*. Athènes.
- Domínguez, P.J. & B. Nerlich (2002). False friends: their origin and semantics in some selected languages. In *Journal of Pragmatics*, 34: 1833-1849.
- Haugen, E. (1950). The analysis of linguistic borrowing. In *Language*, 26: 210-231.
- Hock, H.H. & B.D. Joseph (1996). *Language history, language change, and language relationship*. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Ματθαιουδάκη, Μ. (1998). *Προβλήματα σχετιζόμενα με το δανεισμό λεξικών μονάδων από την Ελληνική στην Αγγλική*. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη.
- McMahon, A.M.S. (1994). *Understanding language change*. Cambridge: Cambridge University Press.

Abstract

VARVARA D. PYROMALI – Analysing loan-words' use in Greek: an experimental research on false friends.

Lexical borrowing is a phenomenon which highly concerns modern linguistics, as it is inseparably linked to the contact between language communities. *False friends* often result from linguistic borrowing. We label *loans* the words which, at a given moment in time, have passed from one language to another. On the other hand, we define as *false friends* the words that present phonetic or morphological similarities, but demonstrate semantic divergence between two languages.

The present study constitutes an initial effort to examine the use of *false friends* in the Greek language. All the *false friends* selected are *loan-words*. Currently, we deal with the frequency and the propriety of their use by native speakers of the Greek language.

For this purpose, we conducted a questionnaire-based research, on a sample representative with regards to the population's gender, age and educational level. The example sentences of the questionnaire were derived mainly from the text corpus of the Institute for Language and Speech Processing and were grouped in order to arrive at generalizable conclusions. Gender, age, educational level, status and knowledge of foreign languages were set as possible factors affecting the propriety and the frequency of use of *false friends* (control variables).

With regard to the preference or avoidance of foreign words in speech, statistical data analysis revealed a slight general tendency to the latter, especially noticeable in the category "Aesthetics & Entertainment". The frequency of *false friends*' usage was found to be influenced mostly by the respondents' age and status.

With respect to the propriety of use, we observed a general tendency of the subjects to answer correctly. In particular, it was ascertained that respondents tend to give the most correct answers in the categories "People" and "Aesthetics & Entertainment". The use was affected by the gender, age, status, level of proficiency in English and the speaker's attitude towards the specific foreign language. Finally, we deduce that the correctness of the answers correlates to the preference or avoidance of *loan-words*.